

eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerindeki sosyal yetkinlik gelişimlerine etkisinin sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirilmesi

Tayfun Ürekli¹, Sibel Ağaoğlu Özer², Üvez Kozak³, Şeyma Akar⁴

DOI 10.5281/zenodo.10476026

Özet

eTwinning, Avrupa ülkelerinde bulunan her kademedeki okulun öğrenci, öğretmen ve idareci düzeyinde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle iş birliği yaptığı, projeler geliştirdiği ve iletişim kurduğu çok amaçlı bir platformdur. Bu çalışmanın temel amacı, eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal yetkinlik gelişimindeki etkileri hakkında MEB'e bağlı ilkökullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu görüşler çerçevesinde, eTwinning projelerinin, öğrencilerin sosyal yetkinliklerini geliştirebilmeleri açısından sunduğu fırsatlar hakkında sınıf öğretmenleri arasında farkındalık yaratacağı beklenmektedir. Özellikle eTwinning eğitim portalı ile ilgili farklı çalışmalara rastlanmaması nedeniyle, yapılan araştırmanın alinyazında dikkat çekeceği ve araştırmacıları eTwinning ile ilgili farklı çalışmalar yapmaya teşvik edeceği düşünülmektedir. Katılımcılardan alınan verilerin analizi doğrultusunda eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal gelişimlerine olumlu etkisi olduğu anlamlı olarak ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerinin proje uygulamaları sırasında yaşadıkları problemlere çözüm bulmada istekli oldukları, eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerine sunduğu fırsatlar hakkında farkındalıklarının olduğu, eTwinning projelerinin sosyal yetkinlik içeriklerini uygulama konusunda deneyim sahibi oldukları araştırmanın yansımalarını oluşturmuştur.

Anahtar sözcükler: eTwinning, sınıf öğretmeni, sosyal yetkinlik, proje tabanlı öğrenme, okul ağı

Evaluation of the effect of eTwinning projects on the development of social competence in primary school students according to the opinions of classroom teachers

Abstract

eTwinning is a multi-purpose platform where schools at all levels in European countries collaborate, develop projects and communicate by using information and communication technologies at the level of students, teachers and administrators. The main purpose of this study is to determine the opinions of classroom teachers working in primary schools affiliated with the Ministry of Education about the effects of eTwinning projects on the social competence development of primary school students. Within the framework of these views, it is expected that eTwinning projects will raise awareness among classroom teachers about the opportunities they offer for students to develop their social competencies. It is thought that the research will attract attention in the literature and encourage researchers to conduct different studies on eTwinning, especially since there are no different studies on the eTwinning education portal. In line with the analysis of the data received from the participants, it has been revealed that eTwinning projects have a positive impact on the social development of primary school students. In this regard, the reflections of the research showed that classroom teachers were willing to find solutions to the problems they experienced during project implementations, that they were aware of the opportunities that eTwinning projects offered to primary school students, and that they had experience in applying the social competence contents of eTwinning projects.

Keywords: eTwinning, classroom teacher, social competence, project-based learning, school network

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, ty-fn@hotmail.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, sblozer@hotmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, uvezkozak@hotmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, uyarseyma76@gmail.com

Giriş

Eğitim, küresel bir hale gelen günümüz dünyasında refah sağlamanın ve rekabet ortamında geri kalmamanın kilit noktalarından biridir. Dünya genelinde eğitim politika belirleyicileri, istikrarlı bir temel oluşturma ve sürdürülebilirlik adına 21.yüzyılda çeşitli eğitim sistemleri geliştirmişlerdir (Papadakis ve Kalogiannakis, 2010). Bu kapsamda eğitim öğretim sürecindeki en önemli dönüşüm teknoloji ile birlikte kullanılmaya başlayan yeni programların eğitime dahil edilmesidir. Bu süreçte yeni teknolojilerin önemi geniş çapta kabul görmekte olup, son 20 yılda tüm seviyelerde müfredat ve didaktik uygulama, öğretmen eğitimi, okulların geliştirilmesi, eğitim politikaları veya eğitim sisteminin yönetimi gibi eğitimin birçok alanında uygulama için uygun bir neden haline gelmiştir. Doğrudan AB projeleri kapsamında uygulamaya konulan faaliyetlerden biri de eTwinning uygulamasıdır (Scott, 2015). eTwinning faaliyetleri, internet aracılığıyla Avrupa'da eğitim öğretim sürecindeki öğrenci ve öğretmenlerin ortak bir platformda bir araya getirildiği bir eğitim projesidir. eTwinning faaliyetlerinin temel amacı, Avrupa'daki tüm okulların pedagojik eğitim ağı kurmasını mümkün kılmaktır. Diğer ülkelerden okullarla yapılan projeler, doğrudan finanse edilemediğinden eTwinning faaliyetleri, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir (MEB, eTwinning Faaliyeti Kitapçığı 2019).

eTwinning faaliyetleri kapsamında başka ülkelerdeki eğitimin çeşitli kademelerinde yaşanan gelişmeler diğer ülkeler tarafından daha hızlı bir şekilde öğrenilmekte ve uygulamaya konulabilmektedir. Bu faaliyetler eğitim konularının anlatımına yönelik olabildiği gibi öğrencilerin sosyal, psikolojik ve fiziksel anlamda gelişimlerine yönelik de olabilmektedir. Bu kapsamda ele alınan eğitim iş birliği konularından biri de eğitimin en önemli hedeflerinden biri olan sosyal yeterliliktir. Sosyal yeterlilik hem ailede hem de okulda eğitimin önemli bir hedefi olarak kabul edilmektedir. Toplum tarafından olumlu görülen davranışlar büyük oranda başarılı modelleri gözlemleyerek ortaya çıktığından, sosyal yeterlilik ebeveynlerin ve öğretmenlerin temel bir niteliği olarak da görülebilir. Sosyal yeterliliğin değerlendirilmesi için sağlam araçlar geliştirmek hem sosyal yeterliliğin gelişimini hem de eğitimin ve psiko-sosyal gelişimin diğer önemli sonuçları üzerindeki etkisini incelemenin ilk adımıdır.

Eğitim sürecinin en önemli kademelerinden biri olan ilkökul dönemi sonraki dönemleri büyük oranda etkilediğinden oldukça kritik bir dönemdir. Bu dönem çocukların birçok yönden olduğu gibi sosyal yetkinlik yönünden de değerlendirilmesi gereken önemli bir basamaktır. Bu dönemde öğrencilerin kazandıkları özellikler eğitim yaşamlarının yanı sıra kişilik gelişimi, akran ilişkileri, sosyal çevre, aile ilişkileri vb. birçok noktada etkili olmaktadır. Eğitim konusunda AB ülkeleri birçok ülkeye kıyasla oldukça ileri düzeydedirler. Bu nedenle onlarla yapılacak olan eğitim eşleşmeleri ülkemizin ve çocukların gelişimi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada AB eğitim projeleri kapsamında uygulamaya konulan eTwinning projeleri ve bu projelerin ilkökul öğrencilerinin sosyal yeterliliklerine etkisi öğretmen görüşleri bağlamında ele alınmıştır.

Çalışmanın önemi, eTwinning uygulamasının öğrencilere etkisine yönelik alanda bir ilk olma özelliği taşımasıdır. Literatür incelendiğinde daha önce bu alanda yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışmanın ileride yapılacak benzer çalışmalar için de bir kaynak niteliği taşıyacağı öngörülmektedir.

Çalışmanın konusunu AB eğitim projeleri kapsamında uygulamaya konulan eTwinning projeleri ve bu projelerin ilkökul öğrencilerinin sosyal yeterliliklerine etkisi öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın problemi "eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal yetkinlik gelişimlerine katkıları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?" şeklinde oluşturulmuştur.

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

İlkokul öğretmenlerinin;

- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning projeleri katılımcı öğrencilerin hangi sosyal yetkinlik becerileri üzerinde daha etkilidir?
- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning projeleri sürecinde uyguladıkları grupla ve sınıf dışı öğretim tekniklerinden hangileri sosyal yetkinlik gelişiminde daha etkilidir?
- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning sosyal yetkinlik içeriği hangi özellikteki öğrenciler üzerinde daha fazla etkilidir?
- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning projelerinde öğrencilerde sosyal yetkinlik becerileri geliştirmek ve gözlemek amacıyla hangi ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri kullanma daha etkilidir?
- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning projeleri, öğrencilere sosyal yetkinliklerini geliştirme konusunda hangi fırsatları sunmaktadır?
- Sınıf öğretmenlerine göre eTwinning portalının sosyal yetkinlik içeriği uygulamalarında yaşadıkları problemler ve bu problemlere çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırmada, eTwinning projelerinin ilkökul öğrencilerindeki sosyal yetkinlik gelişimlerine katkılarına ilişkin ilkökul kademelerinde çalışan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizleri gibi yöntemler kullanılmaktadır. Olaylar doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül olarak sunulmaktadır. Nitel araştırmalarda en önemli özelliklerden birisi araştırmacının kendisinin de sürece dahil olması ve konunun ayrıntılarıyla çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Türkiye’de görev yapmakta olan sınıf öğretmenleridir. Araştırmada gönüllülük esasına dayalı olarak, Türkiye’nin farklı illerinde MEB’e bağlı okullarda görev yapmakta olan, daha evvel eTwinning projesi yönetmiş, 107 sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışmada gizlilik ve etik ilkelerine bağlı olarak öğretmenlerin isimleri kullanılmamıştır.

Veri toplama araçları

Bu araştırmada nitel yöntemlerden biri olan görüşme tekniğine başvurulmuştur. Betimsel analiz yöntemleri, verilerin araştırma sorularının ortaya koyduğu konulara göre düzenlenmesine ve görüşmede kullanılan sorular ve boyutlar dikkate alınarak verilerin sunulmasına olanak sağlar. (Yıldırım, & Şimşek, 2011). Araştırmacı tarafından, görüşme formu online olarak çalışma grubunda yer alan öğretmenlere gönderilmiştir. Katılımcıların eTwinning projelerinde deneyimli olduklarından sorulara gerçekleri yansıtan cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme sorularına verilen cevaplarla kişisel bilgi formunda yer alan cevaplar içerik analizi ile yorumlanmıştır. İçerik analizi; elde edilen verilerin incelenmesine ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasına dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada, katılımcıların isimlerine açık bir şekilde yer verilmemiş her bir katılımcıya K1, K2, K3 gibi kodlar verilmiştir. Kullanılan tema ve kodlar tabloya kaydedilip tabloda sınıf öğretmenlerinin görüşleri olduğu gibi alıntı yapılarak

örneklendirilmiştir. Katılımcıların formları doldurmalarını takiben verdikleri cevaplar kategorilere ayrılmış, kategorilerin frekans tablosu oluşturularak sonuçlar elde edilmiş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında katılımcılara ait demografik özelliklerin ve uygulanan görüşme formu cevaplarının analizine bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Demografik Özellik		n	%
Cinsiyet	Kadın	88	82,4
	Erkek	19	17,76
Yaş	20-30	6	5,61
	31-40	34	31,78
	41-50	50	46,73
	51-55	17	15,89
Medeni Durum	Evi	87	81,31
	Bekar	20	18,69
Eğitim Durumu	Lisans	89	83,18
	Yüksek Lisans	18	16,82
	Doktora	0	0,00
Mesleki Hizmet Süresi	1-5 yıl	4	3,74
	6-10 yıl	7	6,54
	11-15 yıl	25	23,36
	16-20 yıl	19	17,76
	21-25 yıl	33	30,84
	26 yıl ve üzeri	19	17,76
eTwinning Projesi Gerçekleştiren Öğretmen	1	45	42,06
	2	15	14,02
	3	6	5,61
	4+	41	38,32
Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Şehir	Ankara	6	5,61
	İzmir	56	52,34
	Burdur	1	0,93
	İstanbul	6	5,61
	Çorum	4	3,74
	Tekirdağ	1	0,93
	Malatya	2	1,87
	Edirne	12	11,21
	Kocaeli	2	1,87
	Aksaray	1	0,93
	Konya	7	6,54
	Uşak	2	1,87
	Diyarbakır	2	1,87
	Antalya	1	0,93
	Sakarya	1	0,93
Isparta	3	2,80	

Tabloya bakıldığında katılımcıların %82,24'ünün kadın; %17,76'sının ise erkek, %81,31'nin evli; %18,69'unun bekar olduğu görülmektedir. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere, evli öğretmenlerin oranının bekar öğretmenlere kıyasla daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılanlardan 20-30 yaş aralığında olanların oranı %5,61; 31-40 yaş aralığında olanların oranı %31,78; 41-50 yaş aralığında olanların oranı %46,73; 51-55 yaş aralığında olan kadın öğretmenlerin oranı ise %15,89 olarak hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerden 41-50 yaş aralığında olan öğretmenlerin daha fazla katılım sağladığı anlaşılmaktadır. Tabloya bakıldığında en az katılımın ise 20-30 yaş aralığında bulunan öğretmenlerde olduğu görülmektedir.

Ayrıca katılımcıların %83,18'inin lisans, %16,82'sinin yüksek lisans mezunu olduğu anlaşılmış, doktora yapan öğretmene rastlanmamıştır. Mesleki hizmet süresi bakımından en fazla orana sahip olan katılımcının %30,84'lük oranla 21-25 yıl arasında görev yaptığı belirlenmiştir. En az görev süresi olan katılımcıların ise %3,74 ile 1-5 yıl arasında görev süresi olduğu görülmektedir. Tabloda yansıtılan verilere göre 1 proje gerçekleştiren katılımcı sayısı %50'ye yakın bir orandadır. Tabloda dikkat çeken başka bir veri de 4 ve üzerinde eTwinning projesi gerçekleştiren katılımcı sayısının 41 olmasıdır. Bu oran, genel toplam içerisinde %38,32'lik bir orana sahiptir. Dolayısıyla katılımcıların önemli bir bölümünün 4 ve üzerinde proje gerçekleştirmiş olması önemlidir.

Tabloya bakıldığında 16 ilin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Tabloda yansıtılan verilerden hareketle İzmir'de bulunan katılımcı oranının diğer illere kıyasla %52,34 olduğu anlaşılmaktadır. Edirne ilinde bulunan katılımcı oranı %11,21 olup, araştırmaya katılan diğer iller arasında dengeli bir dağılım olduğu ifade edilebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Araştırma Sorularına Verdikleri Yanıtlar

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılara yöneltilen görüşme formundaki kısa cevaplı ve açık uçlu sorular ile verilen yanıtlar için belirlenen alt temalar ve bu alt temaları belirleyen katılımcı sayıları ile yüzdelik değerleri tablolar halinde sunulmuştur.

“eTwinning Projeleri İçerisinde Kullandığınız Grupla Öğretim Tekniklerinden Hangisinin Sosyal Yeti Kazanımında Daha Etkili Olduğunu Düşünüyorsunuz?”

Tablo 2. eTwinning Projeleri Sırasında Sosyal Yeti Kazanımında Etkili Olduğu Düşünülen Grupla Öğretim Teknikleri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Eğitsel Oyun	50	46.73
Beyin Fırtınası	23	21.5
Yaratıcı Drama	22	20.56
İstasyon Tekniği	8	7.48
Altı Şapkalı Düşünme	4	3.74
Toplam	107	100

Tabloda katılımcıların vermiş oldukları cevapların frekans değerleri incelendiğinde öğretim tekniklerinden ağırlıklı olarak eğitsel oyunların %46,73 katılımcı tarafından tekrar edildiği görülmektedir. Katılımcılar tarafından en sık tekrar eden diğer yöntemlerden beyin fırtınasını %21,5 ve yaratıcı dramayı %20,56 katılımcı takip etmiştir. Etkili yöntem olarak en az tekrar eden grupla öğretim teknikleri ise sırasıyla %7,48 ile istasyon ve %3,74 ile de alt şapkalı düşünme tekniğidir. Bu bağlamda eTwinning projeleri sırasında sosyal yeti kazanımında grupla öğretim tekniklerinden eğitsel oyun tekniği etkili bir tekniktir. Sınıf öğretmenlerinin eTwinning projelerinde eğitsel oyunu öğrencilerde sosyal yetkinlik gelişimlerine en etkili grupla öğretim tekniği olarak görmekte ve kullanmakta olduklarını söylemişlerdir. Bunun yanı sıra beyin fırtınası ve yaratıcı drama tekniğini kullanan ve sosyal yetkinlik gelişiminde etkili olduğunu

düşünen sınıf öğretmeni sayısı da bir hayli fazladır. Sınıf öğretmenlerinin eTwinning projelerinde daha sık kullanma yoluna gittikleri grupla öğretim teknikleri farklılıklar göstermekle birlikte öğrencilere sosyal yeti kazandırmada eğitsel oyunların daha etkili olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin cevaplarının farklılaşması ise içinde buldukları ya da uyguladıkları eTwinning proje konularının içeriğinden kaynaklanması gösterilebilir.

“eTwinning Projeleri İçerisinde Kullandığınız Sınıf Dışı Öğretim Tekniklerinden Hangisinin Sosyal Yeti Kazanımında Daha Etkili Olduğunu Düşünüyorsunuz?”

Tablo 3. eTwinning Projeleri Sırasında Sosyal Yeti Kazanımında Etkili Olduğu Düşünülen Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Gezi – Gözlem	51	47.16
Deney	22	20.56
Görüşme (röportaj)	13	12.15
Sergi	11	10.28
Ödev	10	9.34

Tabloda katılımcıların sınıf dışı öğretim tekniklerinden gezi – gözlem tekniğini ağırlıklı olarak ifade eden katılımcıların oranı %47,16, deney tekniğini tercih eden katılımcıların oranı ise %20,56 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %12,15’i görüşme (röportaj) tekniğini, %10,28’i ise sergi tekniğini ifade etmiştir. Ödev tekniğini tercih eden katılımcıların oranı ise %9,34’tür. Katılımcı öğretmenlerin röportaj, sergi ve ödevin sosyal yeti kazanımındaki etkilerinin daha az olduğunu düşünmelerinin sebebi söz konusu tekniklerin bireysel yapılan çalışmalar olmalarıyla açıklanabilir.

“eTwinning projeleri, öğrencilere sosyal yetkinliklerini geliştirme konusunda hangi fırsatları sunmaktadır?”

Tablo 10. eTwinning Projelerinin Öğrencilere Sosyal Yetkinliklerini Geliştirme Konusunda Sunduğu Fırsatlar

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Akranlarıyla Birlikte İş birliği İçerisinde Çalışabilme Fırsatı	24	22.43
Öğrenmeyi Eğlenceli ve Motive Edici Bir Ortamda Deneyimleme	21	19.63
Teknoloji Kullanımını Öğrenme Sürecine Gerçek Anlamda Entegre Etme	19	17.76
Kültürler Arası Etkileşim	19	17.76
Farklı Eğitim ve Öğretim Ortamları Sunma	14	13.08
Kendilerini ve Kültürlerini Tanıtma İmkânı	10	09.35

Tabloda katılımcılar, öğrencilerin sosyal yetkinliklerini geliştirme konusunda projelerin sundukları fırsatlarla ilgili soruya vermiş oldukları cevapların frekans değerleri incelendiğinde sırasıyla;

Araştırma soruna verilen yanıtlara göre, katılımcıların %22,43’ü “akranlarıyla birlikte işbirliği içerisinde çalışabilme fırsatı” alt temasını, %19,63’ü “öğrenmeyi çok daha eğlenceli ve motive edici bir ortamda deneyimleme” alt temasını, %17,76 “teknoloji kullanımını öğrenme sürecine gerçek anlamda entegre etme” ve “kültürler arası etkileşim” alt temalarını, %13,08 “farklı

eğitim ve öğretim ortamları” alt temasını, %09.35 ise “kendilerini ve kültürlerini tanıtmaya imkânı” alt temasını ifade etmişlerdir. Buna göre, eTwinning projelerinin öğrencilere sosyal yetkinlik gelişimlerine katkı sağlama açısından sağladığı fırsatlar çeşitlilik göstermekte ve de eTwinning projelerinin öğrenciler için birçok fırsat yarattığı görülmektedir.

“eTwinning Proje Çalışmalarınızda Sosyal Yetkinlik Gelişimlerini Net Şekilde Gözlemleyebildiğiniz Öğrencilerinizin Miktarı Hakkında Ne Söylersiniz?”

Tablo 4. eTwinning Proje Çalışmalarında Sosyal Yetkinlik Gelişimlerinin Net Olarak Gözlemlendiği Öğrenci Sayıları

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Çoğu Öğrencimin Gelişimlerini Net Şekilde Görebiliyorum.	48	44.86
Bütün Öğrencilerimin Gelişimlerini Net Şekilde Görebiliyorum.	37	34.57
Bazı Öğrencilerimin Gelişimlerini Net Şekilde Görebiliyorum.	21	19.63
Hiçbir Öğrencimde Gelişimini Göremiyorum.	1	0.93

Verilen yanıtlar incelendiğinde katılımcıların %44,86’sının “öğrencimin gelişimlerini net şekilde gözlemleyebiliyorum” ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu ifadeyi sırasıyla %34.57’lik oranla “bütün öğrencilerimin gelişimlerini net şekilde gözlemleyebiliyorum” , %19.63’lik oranla ise “bazı öğrencilerimin gelişimlerini net şekilde gözlemleyebiliyorum” %0,93’lük oranla ise “hiçbir öğrencimin gelişimini gözlemleyemiyorum” ifadeleri takip etmiştir. Buna göre, katılımcıların genel olarak öğrencilerin olumlu sosyal yetkinlik davranışını gözlemlediği belirtilebilir. Bunun yanı sıra elde edilen bu verilere dayanarak eTwinning projelerinin öğrencilerin sosyal yetkinlik becerilerini geliştirmelerine anlamlı ve olumlu katkıların olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda elde edilen veriler tüm öğrenciler üzerinde gerçek anlamda sosyal yetkinlik gelişimi sağladığı konusunda fikir birliğinin olmadığını göstermektedir. Bu durum öğrencilerin içine kapanık, asosyal kişilik özelliklerine sahip veya psikolojik açıdan yardıma ihtiyacı olması ihtimaline dayandırılabilir.

“eTwinning Projeleri Sosyal Yeti Gelişimi Açısından Hangi Özellikteki Öğrenciler Üzerinde Daha Etkili Olduğunu Düşünüyorsunuz?”

Tablo 5. eTwinning Projeleri Sosyal Yeti Gelişimi Açısından Etkili Olduğu Öğrenci Özellikleri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Normal Gelişim Düzeyindeki Öğrenciler	74	69.15
Özel Yetenekli Öğrenciler	17	15.89
Özel Gereksinimli Öğrenciler (Kaynaştırma vb.)	16	14.95

Katılımcılar eTwinning projelerinin %69,15’lik oranla normal gelişim düzeyindeki öğrencilerde, %15,89 oranla özel yetenekli öğrencilerde ve %14,95’lik bir oranla özel gereksinimli (kaynaştırma) öğrencilerde sosyal yeti gelişimini daha fazla desteklediğini ifade etmişlerdir. eTwinning projelerinin sosyal yeti gelişimi açısından normal gelişim düzeyindeki öğrenciler üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir. Yine de özel yetenekli ve özel gereksinimli öğrenciler için de daha etkili olarak gören öğretmen sayısı çok az değildir. Öğretmenlerin düşüncelerindeki bu farklılıklar özel yetenekli veya özel gereksinimli öğrencilerle çalışmamalarından kaynaklanabilir.

“eTwinning Projeleri İçerisinde Kullandığınız Sınıf Dışı Öğretim Tekniklerinden Hangisinin Sosyal Yeti Kazanımında Daha Etkili Olduğunu Düşünüyorsunuz?”

Tablo 6. eTwinning Projelerinin Uygulanma Sürecinde Öğrencilerin Sosyal Yetilerindeki Gelişimine En Çok Katkı Sağlayan Etkinlik Örnekleri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Yaratıcı Drama	21	19.62
Görsel Sanat Çalışmaları	21	19.62
Oyun	17	15.89
Doğada Eğitim	15	14.01
Masal Anlatma	12	11.21
Yarışma	9	8.41
Tartışma	8	7.48
Pantomim	4	3.74

Katılımcıların %19,62’si yaratıcı drama ve görsel sanat çalışmaları, %15,89’si oyun, %14,01’i doğada eğitim, %11,21’i masal anlatma, %8,41’i yarışma, %7,48’i tartışma ve %3,74’ü pantomim alt temasını ifade etmiştir. Katılımcıların eTwinning projelerinde yaratıcı drama ve görsel sanat etkinliklerinin öğrencilerin sosyal gelişimlerine daha fazla katkı sağladığı fikrinde oldukları görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin düşünceleriyle paralel olarak bu etkinlikleri projelerde daha fazla tercih ettiklerini belirtmek mümkündür.

“eTwinning Proje Çalışmalarınız Sonucunda Öğrencilerinizin En Çok Hangi Sosyal Davranışlarında Olumlu Yönde Gelişim Gözlemlediniz?”

Tablo 7. eTwinning Proje Çalışmalarında Öğrencilerin Sosyal Davranışlarındaki Olumlu Gelişimler

Alt Temalar	Frekans (f)	%
İş birliği içinde çalışabilme	45	42.05
Kendini İfade Etme	37	34.57
Olumlu ve Yapıcı İletişim Kurabilme	9	8.41
Farklı Fikirlerle Saygı	8	7.48
Empati Kurabilme	8	7.48

Katılımcıların % 42,05’i öğrencilerde işbirliği içinde çalışabilme konusunda olumlu yönde gelişim gözlediklerini belirtmişlerdir. Ağırlıklı gözlemlenen kendini ifade edebilme yetisini gözlemleyen katılımcıların oranı ise % 34,57’dir. Katılımcılar olumlu ve yapıcı iletişim kurabilme alt temasını % 8.41, farklı fikirlere saygı ve empati kurabilme alt temalarını ise %7,48 oranında ifade etmişlerdir. Katılımcılar eTwinning projelerinin en çok iş birliği içinde çalışma ve kendilerini ifade edebilme becerilerinde olumlu gelişmeler olduğunu belirtmişlerdir.

“eTwinning projelerinin öğrencilerinizde oluşturduğu sosyal yetkinlik beceri gelişimlerini hangi ölçme araç, yöntem ve teknikleri kullanarak belirliyorsunuz?”

Tablo 8. eTwinning Projelerinin Öğrencilerinizin Sosyal Yetkinlik Becerilerine Katkılarında Kullanılan Ölçme Araç Yöntem ve Teknikleri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
-------------	-------------	---

Etkinlik Sırasında Davranış Gözlemlemek	42	39,25
Ölçek ve Anketler Hazırlamak	32	29,9
Akran, Öz Değerlendirme Formları	13	12,15
WEB2 Araçlarını Kullanmak	11	10,28
Derecelendirme Ölçeği ve Rubrik	6	5,6
Portfolyo	3	2,8
Toplam	107	100

Katılımcıların %39,25'i etkinlik sırasında davranış gözleme aracını kullanmaktadır. Portfolyo aracı ise %2,8'lik oranla en az tercih edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin değerlendirme yaparken ölçme araçlarını yeteri kadar kullanma ihtiyacı içerisinde olmadıkları görülmektedir. Özellikle rubrik ve portfolyo kullanımını tercih eden çok az sayıda öğretmen belirlenmiştir. Projeler sırasında öğrencilerin sosyal yetkinlik beceri gelişimlerini öğretmenler genellikle sadece gözlem yoluyla (herhangi bir ölçme aracı kullanmadan) kayıt tutmadan yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin eTwinning projelerinin sosyal yetkinlik boyutunun çıktılarını belirlemek için ölçme araçlarını kullanmaktan yana tercihlerinin olmadığını söylemek mümkündür. Bu durumun ölçme araçlarını kullanmaya gerekli önemin verilmediğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Katılımcıların yanıtlarından varılan sonuca ilişkin kesitler aşağıda sunulmuştur:

“Araştırma yoluyla, soru cevap ve teknoloji kullanımı becerilerini gözlemleyerek ölçme değerlendirmede bulunuyorum (K1)”.

“Etkinlik ölçeği ve anket değerlendirmesi hazırlayıp uyguluyorum (K26)”.

“Akran değerlendirme, öz değerlendirme formlarıyla hem kendilerini hem de akranlarında fark ettikleri olumlu davranış özelliklerini belirlemeye çalışıyorum (K37)”.

“Derecelendirme ölçeği ve rubriklerden faydalanıyorum (K48)”.

“Proje süreci içerisinde öğrencilerimin davranışlarını gözlemleyerek değerlendirmede bulunuyorum. (K50)”

“Genel olarak WEB2 araçlarını kullanarak öğrencilerimi değerlendiriyorum (K65)”.

“Drama, beyin fırtınası, tartışma ve oyunları kullanarak öğrencilerimin sosyal özelliklerini takip ediyorum (K68)”.

“Öğrencilerim için portfolyo oluşturdum. Proje çıktılarının davranışlarına yansımalarını işliyorum (K86)”.

“Sınıf içi gözlem formu ve anekdot formlarından yararlanıyorum (K97)”.

“Proje girdi ve çıktı anketleri düzenliyorum(K100)”

“eTwinning projelerinde sosyal yetkinlik geliştirici etkinlikleri uygulama sürecinde hangi zorluklarla karşılaşıyorsunuz ve bu zorlukları çözmek için çözüm önerileriniz nelerdir?”

Tablo 9. eTwinning Projelerinde Sosyal Yetkinlik Geliştirici Etkinlikleri Uygulama Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar ve Zorluklara Karşı Çözüm Önerileri

Alt Temalar	Frekans (f)	%
Sınıf Ortamı ve Okulun Fiziki Yetersizlikleri	32	29,9
Öğrenci Özelliklerindeki Farklılıklar (Seviye Farklılıkları vb.)	21	19,63
Uzaktan Eğitim	18	16,82
Planlamanın İyi Yapılıp Zamanın Etkili Kullanılması	13	12,15
Öğrenci, Veli, Öğretmen İlgisi ve Motivasyonu	13	12,15
Öğretmen ve Öğrencilerin Teknolojik Becerileri	6	5,6
Sorun Yaşamıyorum	4	3,74
Toplam	107	100

Tabloya bakıldığında eTwinning projelerinde sosyal yetkinlik geliştirici etkinlikleri uygulama sürecinde karşılaşılan en büyük zorluğun sınıf ortamından ve fiziki yetersizliklerden kaynaklandığı görülmektedir. Katılımcılar en çok %29,9 oranla sınıf ortamı ve okulun fiziki yetersizliklerini, en az ise %5,6'lık oranla öğretmen ve öğrencilerin teknolojik becerilerinin yetersiz olmasını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %3,74'ü ise herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Etkinliklerin uygulanma sürecinde yaşanan zorluklara çözüm olarak sınıf öğretmenlerinin %12,15'i öğrenci, veli, öğretmen ilgi ve motivasyonu alt temasını ve planlamanın iyi yapıp zamanın etkili kullanılması alt teması belirtmiştir.

Katılımcıların sorunlara yönelik farklı ifadelerde bulunmaları, öğretmenlerin görev yaptıkları bölge koşullarından, uyguladıkları projelerin içeriklerindeki farklılıklardan, yaşadıkları durumlardan kaynaklanabilir.

Katılımcıların yanıtlarından varılan sonuca ilişkin kesitler aşağıda sunulmuştur:

“Sınıf ortamının yetersiz olması, her öğrencinin ilgi alanının farklı olması, bazı öğrencilerin kişisel özelliklerinin (utangaç, isteksiz vb.) zorlayıcı olması gibi sorunlarla karşılaşabiliyoruz. Bu sorunları çözmek için mevcut şartlara uygun etkinliklerle kendimizi sınırlıyoruz, mesela fazla teknoloji gerektirmeyen etkinliklere yöneliyoruz. Her öğrenciye hitap edebilmek için faaliyetleri çeşitlendiriyoruz. Drama, resim, sportif faaliyetler gibi etkinlikleri eşit miktarlarda kullanmaya çalışıyoruz (K4)”.

“Öğrenci özellikleri projelerde zorluk yaşamama neden oldu. Dezavantajlı okulda çalışıyorum. Etkinlikler bazen geç kalabiliyor. Fakat bu yıl online eğitime katılan velilerim görevler de biraz daha özenli davranıyor. Velilere bu projelerin derslerle ilişkili olduğunu ve çocuklara farklı bakış açıları ve bilgiler öğretileceği anlatılınca daha aktif çalışmaya çalıştılar. Neyin neye yarayacağını tam olarak açıklamak gerekiyor velilere (K9)”.

“Tamamen mihver derslerin kazanımlarıyla örtüşen projelerde planlama daha kolay yürürken, diğer derslerdeki kazanımları içeren projelerde müfredatın yetişme sıkıntısı öğretmeni zorlamaktadır. Bu da öğretmenlerin eTwinning projelerine bakışını olumsuz yönde etkilemektedir. Uygulama süreci olması gerektiği gibi ancak, eTwinning in yaygınlaştırma basamağındaki işlemler çok zaman alıyor. Ayrıca planlama için ortak zaman ayrılmalı (K13)”.

“Ürün geliştirme sürecinde bütün öğrenciler kendisine verilen sorumlulukları aynı düzeyde yerine getirememektedirler. Sınıftaki fiziksel imkânlar yetersizdir. Bu eksiklik için okul içinde ayrı bir mekân ve zaman yaratılabilir (K23)”.

“Öğrenci motivasyon süreci biraz vakit alıyor ancak onlar motive olduktan sonra uygulama işlemi çok kolay gerçekleşiyor. Öğrencileri motive edici ve dikkat çekici ortamlar oluşturmak gerekiyor bence (K55)”.

“WEB2 araçlarının kullanımı konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Web 2 araçları ile ilgili hem öğrencilere hem de bizlere eğitim verilmeli. Farklı öğrenme ortamları oluşturmada zorluk yaşıyorum. Bunun için çeşitli mesleki eğitimlere katılıyorum (K63)”.

Veri toplama aracındaki 10. Soruda öğretmenlerin çözüm önerilerini yansıtan kesitler aşağıda sunulmuştur.

“Tüm paydaşların motivasyon ile deneyimlemenin sonucunda başarı elde etme ve mutluluk duymaları gerekiyor. Motivasyon sağlanması için eTwinning proje etkinliklerini dikkat çekici ve eğlenceli etkinliklerden oluşturulmalı ve veliler de sürece dahil etmek için çaba sarf edilmeli (K16)”.

“Öğretmenlerin bu konuda donanımlı olması en büyük gerekliliktir.” Öğretmenlerin eTwinning uygulamalarını deneyimleyerek tecrübe edinmeleri bu sorunu ortadan kaldıracaktır (K25)”.

“Bir bireyin sahip olması beklenen sosyal beceriler üzerine çalışılmasını amaçlayan bir içeriğe sahip olmasının sağlanması, öğrencilere sağladığı katkıların çıktılarını raporlaştırılması ve sürekli takibinin yapılması gereklidir (K62)”.

“Müfredatı yetiştirme sıkıntısı içerisinde olmadan Öğretmenlerin öğrencilerini en az bir projede yer almalarını sağlayarak sosyal yetkinlik kazanmalarını sağlamaları önemlidir (K76)”.

“Teknoloji kullanımındaki yetkinlik öğretmenin doğru rehberliği iş birliği içinde çalışma her öğrenciye başarı hissinin tattırılması (K84)”.

Sınıf öğretmenlerinin çözüm önerileri yaşadıkları sorunlarla örtüşmekte olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri aynı zamanda eTwinning projelerinin etkili şekilde yapılabilmesi için gerekli gördükleri şartları yansıtmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmadan Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmada 107 katılımcının görüşme formuna verdiği yanıtlar, içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu analiz sonucunda elde edilen bulgular, eTwinning projelerinin grupla öğretim tekniği olarak 'eğitsel oyunlar' kullanmanın öğrencilerdeki sosyal yetkinlik gelişiminde daha etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, sınıf dışı öğretim tekniği olarak gezi-gözlem metodunun eTwinning projeleri sürecinde daha işlevsel olduğu öğretmenler tarafından vurgulanmıştır.

eTwinning proje çalışmalarının öğrencilerde iş birliği içinde çalışabilme ve kendini ifade etme becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde, bu projelerin öğrencilerin sosyal yetkinliklerinin gelişimine ve öğrenci davranışlarına olumlu bir şekilde yansıdığı gözlemlenmiştir. Bulgular, normal gelişim düzeyindeki öğrenciler üzerinde eTwinning projelerinin sosyal yetkinlik gelişimine daha fazla katkı sağladığını ortaya koymuştur.

eTwinning projeleri, öğrencilere akranlarıyla iş birliği içinde olma, öğrenmeyi eğlenceli hale getirme, teknoloji kullanımını öğrenme sürecine dahil etme ve kültürler arası etkileşim fırsatı sunarak sosyal yetkinlik kazandırmaktadır. Ayrıca, yaratıcı drama ve görsel sanat çalışmalarının bu projelerde öğrencilerin sosyal yetkinlik beceri gelişimlerini desteklediği gözlemlenmiştir.

Ancak, eTwinning projelerinin uygulanma sürecinde karşılaşılan zorluklar da belirlenmiştir. Fiziki yetersizlikler, öğrenci özelliklerindeki seviye farklılıkları ve uzaktan eğitimin getirdiği planlama ve zaman zorlukları, projelerin yürütülmesini olumsuz etkilemektedir. Bu zorlukların

üstesinden gelmek için, proje etkinliklerinin çeşitlendirilmesi, öğrencilerin ilgi çekici hale getirilmesi ve tüm aktörlerin iş birliği içinde olması önerilmektedir.

Öğretmenlerin yaşadığı zorluklar arasında sınıf ve okul ortamlarının yetersizliği ile öğrenci özelliklerindeki seviye farklılıkları ön plana çıkmaktadır. Bu sorunlara çözüm olarak okullara kaynak gönderilmesi, proje etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve velilerin projeler hakkında bilgilendirilmesi önerilmektedir. Veli, öğrenci ve öğretmenlerin iş birliği içinde olması ve teknoloji becerilerinin geliştirilmesi de projelerin başarısını artırıcı önlemler arasındadır. Sonuç olarak, eTwinning projelerinin öğrencilerin sosyal yetkinlik gelişimine olumlu katkı sağlayabilmesi için çeşitli faktörlerin uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Tartışma

Araştırmada eTwinning projelerinin öğrencilere sosyal yetkinliklerini geliştirme konusunda sunduğu fırsatlarla ilgili elde edilen bulgulara göre kültürel etkileşim, projenin sağlamış olduğu bir fırsat olarak tespit edilmiştir. Camilleri (2016) tarafından yapılan araştırmada da eTwinning projelerinin kültürler arası etkileşim oluşturduğu sonucu ifade edilmiştir. Bu sonuç, araştırma sonucuyla benzerdir. Prentza (2013) çalışmasında eTwinning projelerinin öğrenci motivasyonunu artırdığı, Yılmaz ve Altun Yılmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada da eTwinning'in farklı kültürlerle tanışma, yabancı dil öğrenme, iş birliği ve uluslararası proje gibi kelimelerle ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır ve bu sonuçlar araştırmamızın sonuçları ile benzerlik taşımaktadır.

Alabay (2015) yaptığı çalışmada öğretmenlerin eTwinning gibi bir diğer portal olan EBA'da en az tercih ettikleri içeriğin deney ve eğitsel oyun uygulamaları olduğu sonucuna varmıştır. Bu sonuç ile araştırmadan varılan deney ve eğitsel oyunların etkisinin daha yüksek olduğu sonucu örtüşmemektedir. Kırıkkaya (2019) tarafından yapılan çalışmada fen bilgisi öğretmenlerinin deneyleri ve eğitsel oyunları derslerinde aktif kullandıkları ifade edilmiştir. Elde edilen sonuç, araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Bozdağ (2017) yaptığı çalışmada 'eTwinning' in uluslararası kapsamı, kültürler arası yetkinlik geliştirme gibi küreselleşmiş bir dünyada giderek daha önemli hale gelen diğer hedeflere ulaşılmasına yardımcı olur' sonucunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmada eTwinning projeleri içerisinde aktif şekilde bulunan öğrencilerin çoğunda sosyal yetkinliklerin geliştiğini ve bu gelişmelerin gözlemlenebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç, Bozdağ (2017) tarafından ulaşılan sonuçla benzerdir.

Öğretmenlerin projelerde karşılaştığı problemler Bozdağ (2017) tarafından yapılan çalışmada projeleri yöneten öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda bakış açılarının daha geleneksel eğitim yöntemlerini kullanma yönünde olduğu sonucu ile farklılık göstermiştir.

Araştırmada elde edilen eTwinning projeleri öğrencilerin sosyal yetkinliklerine önemli katkılar sağladığı sonucu Saracaloğlu ve diğerleri (2006), Özdener ve Özçoban (2004), Gültekin (2005), Erdem ve Akkoyunlu (2002), Aykaç (2011), Akın (1993) ve Uysal'ın (1996), Kavcar (1985), O'Neill ve Lambert (1995), Dalkılıç ve Gönen (1998) sonuçları ile örtüşmektedir.

Alinyazında teknolojinin derse entegrasyonunda okulların alt yapı eksikliklerinin varlığı belirtilmiş olup konuyla ilgili düzenlemelerin yapılmasıyla verimli süreçler elde edilebileceği sonucuna varılmıştır (Şekerci, Bozkurt ve Arslan, 2015). eTwinning projeleri öğrencilerin eğitim hayatlarını destekleyici süreçler içermektedir. Öğretmenlerin yaşadığı birtakım zorluklara karşı yılmadan kendi çabalarıyla çözümler üretmeleri projenin olumlu yansımaları olarak değerlendirilmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin gözünden eTwinning projeleri sürecinde çok sık dile getirilen problemleri çözmeye her paydaşın katkıda bulunma gerekliliği ortadadır. Bu problemlerin ortadan

kaldırılması eTwinning projelerinin öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini kazanmalarına ve geliştirmelerine olumlu katkı sağlayan bir eğitim fırsatının, planlı ve etkin şekilde gerçekleştirilmesine imkân sağlayacaktır.

Öneriler

Nitel araştırma olarak yürütülen bu çalışmanın sonuçları, araştırmaya katılan öğretmenlerin genelleyici ifadeleri ve örnekleme yaklaşımının sınırlılığı dikkate alınarak aşağıdaki önerilerin yararlı olacağı düşünülmektedir.

- Sosyal yetkinliğin bireylerde istenmeyen davranışları azalttığı bilindiğine göre öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği için sosyal yetkinliklerini artıracak etkinliklerin planlanması yararlı olabilir.
- eTwinning projesinin sağladığı katkılar düşünüldüğünde daha fazla fayda elde etmek adına bu tür projelerin sayısının artırılması önerilebilir.
- eTwinning projelerinde uygulama sürecinde yaşanan zorlukların tespit edilmesine yönelik daha fazla araştırma yapılması ve bu zorlukları yaşayan tarafından ihtiyaç duyulan çözüm önerileri hakkında bilgi alınması yarar sağlayabilir.
- eTwinning projeleriyle ilgili hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine başvuru yapılan araştırmaların yapılması yararlı olabilir.
- Evreni temsil etmesi bakımından örneklem sayısının artırılması ve daha geniş bir örneklem üzerinde nicel ve nitel araştırmalar yapılması önerilebilir.
- Araştırmadan elde edilen sonuçların ışığında eTwinning projelerinin öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkı sağladığından dolayı tüm öğretmenlerin bu süreçlere katılımının sağlanması için önlemler ve teşviklerin oluşturulması önerilebilir.
- Etkili bir eTwinning proje uygulama süreci için; uygun bir sınıf ortamı, nitelikli bir öğretmen, okul, öğrenci ve veli iş birliği ile oluşturulmuş bir düzenin okullarımızda yaratılması gerekli olabilir.
- eTwinning projelerine tüm paydaşlar katılımının artması amacıyla ailelerin okula katılımının artırılması ve sorumluluk üstlenmesi, eTwinning projelerinin eğitime olumlu katkıları konusunda yeterli düzeyde bilgilenmeleri ile sağlanabilir.
- MEB'in müfredata eTwinning projelerini entegre etmesinin; öğretmen, öğrenci ve velilerdeki sınav ve başarı kaygısını azaltacağı ve katılımı arttıracığı düşünülmekte ve önerilmektedir.
- eTwinning sosyal yetkinlik içeriğinin okullarda sosyal becerileri geliştireceğinden okullarda zorunlu kılınması önerilebilir.

Referans

Akın, M. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Alabay, A. (2015). Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA (Eğitim Bilişim Ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Aykaç, N. (2011). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi Sinop İli Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 113-126.

Başaran, M., Kaya, Z., Akbaş, N., & Yalçın, N. (2020). Proje tabanlı öğretim sürecinde etwinning faaliyeti'nin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yansımaları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 373-392.

Bozdağ, Ç. (2017). Almanya ve Türkiye'de okullarda teknoloji entegrasyonu, eTwinning örneği üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi* 1(1), 42-64.

Camilleri, R. (2016). *Global education and intercultural awareness in eTwinning*. Cogent Education 3, 1210489. 03.11.2023 tarihinde <https://www.cogentoa.com/article/10.1080/2331186X.2016.1210489.pdf> adresinden erişilmiştir.

Dalkılıç, N. U., & Gönen, M. (1998). Çocuk Eğitiminde Drama Yöntem ve Uygulamalar.

Erdem, M. & Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *Elementary Education Online*, 1(1).

Gökçe, B. (2018). *Toplumsal bilimlerde araştırma* (7. Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.

Gültekin, B. (2013). Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler. *Selçuk İletişim*, 4(1), 126-140.

Kavcar, C. (1985). Örgün eğitimde dramatizasyon. *Eğitim ve Bilim*, 10(56).

Kırıkkaya, E. B. & Yıldırım, İ. (2019). Eğitim Portalları Hakkında Fen Bilimleri Öğretmenleri Ne Düşünüyor? *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 222-235.

MEB (2019). *eTwinning Faaliyeti Tanıtım Kitapçığı*, Ankara: MEB Yayınları

O'Neill, C., & Lambert, A. (1995). *Drama structures: A practical handbook for teachers*. Hutchinson, London.

Özdener, N. & Özçoban, T. (2004). Bilgisayar eğitiminde çoklu zekâ kuramına göre proje tabanlı öğrenme modelinin öğrenci başarısı üzerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 147-170.

Papadakis, St. & Kalogiannakis, M. (2010). eTwinning in the early childhood as starting line of innovative practices for the didactic of natural sciences, *HSci2010 7th International Conference Hands-on Science Bridging the Science and Society Gap*, University of Crete campus at Rethymno, Greece, 25–31 July 2010.

Prentza, A. (2013). *CLIL & ICT in English foreign language learning, The eTwinning experience of a primary school of intercultural education*. International Conference ICT for Learning 6TH edition.

Saracaloğlu, A.S., Özyılmaz Akamca, G., & Yeşildere, S. (2006). İlköğretimde proje tabanlı öğrenmenin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 241-260.

Scott, L. (2015) *The Futures of Learning 3, What Kind of Pedagogies for the 21st Century?* ERF Working Papers Series, No. 15, UNESCO Education Research and Foresight, Paris.

Şekerci, H., Bozkurt, E. & Arslan, S. (2015) Fatih Projesi'ne ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(11).

Uysal, F. N. (1996). Anaokuluna giden 5-6 yaş grubu çocuklarda yaratıcı drama çalışmalarının sosyal gelişim alanına olan etkisinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz F. & Altun Yılmaz S. (2012). Çok kültürlülük projesi, eTwinning uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(5), 120-132.